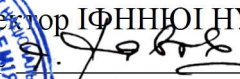

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО, КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО
ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»
проф. Роман САВЧУК
«2» вересня 2024 р.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ
ОК 34

рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

перший (бакалаврський)
бакалавр
08 Право
081 Право
Право

Розробник програми: к.ю.н., доц. Юрчишин Натадія Геннадіївна

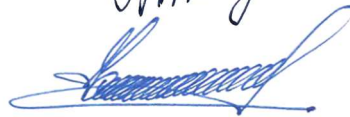
Затверджено на засіданні кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права
(протокол № 1 від 27.08.2024 р.)

В.о. завідувача кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права

Наталія ГАБЛЕЙ

Начальник навчального відділу

Ірина ЯЦКІВ

Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)

Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Анотація

Міжнародний захист прав людини є наскрізною темою всіх програм і стратегій ООН в таких ключових галузях, як мир і безпека, розвиток, гуманітарна допомога та економічні і соціальні питання. Одним з найважливіших досягнень ООН є створення всеосяжного зводу законів в галузі прав людини – універсального кодексу, що захищається на міжнародному рівні, до якого може приєднатися будь-яка держава і до реалізації якого прагнуть всі люди. Організація визначила широке коло визнаних на міжнародному рівні прав, включаючи цивільні, культурні, економічні, політичні та соціальні права. Вона також створила механізми заохочення і захисту цих прав і сприяння державам у виконанні взятих на себе зобов'язань. Міжнародний захист прав людини продовжує розвиватися одночасно з процесом формування нових правових систем, які декларують в своїх конституціях ідеї верховенства права і поваги до прав людини.

Наразі слід розглядати доктринальні підходи до взаємодії міжнародного і національного права, до легітимності універсальних міжнародно-правових стандартів та їх ролі в захисті індивідів на національному рівні в контексті практичних питань та викликів, які існують на міжнародному та національному рівнях. Галузь прав людини знаходиться в процесі постійного розвитку за допомогою вироблення нових міжнародних та національних правових інструментів.

1.2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців вмінь та навичок, що необхідні для застосування норм міжнародного та національного законодавства у сфері захисту прав людини.

Завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні відповідно до діючих міжнародних актів у сфері прав людини, Конституції та нормативно-правових актів України механізму захисту прав і свобод людини на міжнародному та національному рівнях, порядку створення та функціонування міжнародних (універсальних) та регіональних систем захисту прав людини, дослідженні системи органів та організацій у сфері прав людини, порядку формування міжнародних стандартів у галузі прав.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття та особливості міжнародного захисту прав та свобод людини

Сутність та зміст захисту прав людини: цивілізаційний та історичний підходи. Періодизація розвитку політичних і правових учень про права людини. Зародження ідей прав людини в античному світі та їх захисту. Розуміння прав людини за часів «гомерівської Греції». Погляди на права людини Солона, Піфагора, Платона, Аристотеля та Сократа. Розвиток ідей прав людини давньоримськими стоїками. Учення про права людини Сенеки, Аврелія, Цицерона, Ульпіана. Зміни у доктринальних поглядах на сутність прав людини за часів Середовіччя. Павійська школа. Учення М. Падуанського, Ф. Аквінського та Августина про права людини. Вплив католицизму на розвиток ідей прав людини. Еволюція поглядів на права людини у добу Відродження та Просвітництва. Учення про права людини у працях Г. Гроція, Б. Спінози, Дж. Локка, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо. Вплив буржуазно-демократичних революцій на розвиток ідей прав людини. Концепції прав людини у російській дореволюційній юриспруденції. Права людини в працях А. Радищева, Б. Чичеріна, В. Соловйова. Розвиток ідей прав людини у радянській політико-правовій доктрині. Основні концепції прав людини та їх захисту у вітчизняній юридичній науці.

Поняття та особливості міжнародного захисту прав та свобод людини.

Тема 2. Правова основа міжнародного захисту прав та свобод людини

Еволюція міжнародних документів щодо захисту прав людини 1945-по теперішній час. Загальна декларація з прав людини та інші угоди у галузі прав людини.

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. як регіональний документ у галузі прав людини.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Тема 3. ООН та інші універсальні органи щодо міжнародного захисту прав та свобод людини

Захист прав людини Комітетом ООН з прав людини. Діяльність ООН зі збільшення ефективності роботи органів, що здійснюють захист прав людини. Організація об'єднаних націй: створення, структура та компетенція. Система органів ООН у міжнародному механізмі захисту прав людини.

Тема 4. Досвід країн ЄС у захисті прав людини

Поняття і зміст Європейської системи захисту прав людини. Історія формування Європейської системи захисту прав людини. Європейська конвенція захисту прав людини і основоположних свобод. Європейська соціальна хартія. Рада Європи. Європейський суд з прав людини. Формування ЄСПЛ. Фінансування ЄСПЛ. Повноваження ЄСПЛ. Провадження в ЄСПЛ. Прийнятність справи. Позови до ЄСПЛ. Виконання рішення ЄСПЛ. Хартія основних прав Європейського Союзу. Європейський омбудсман. Організація

безпеки і співробітництва в Європі.

Тема 5. Захист прав людини у країнах Африки

Поняття і зміст Африканської системи захисту прав людини. Історія розвитку Африканської системи захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і народів. Банжувська хартія. Організація африканської єдності. Африканський союз.

Тема 6. Система захисту прав людини у мусульманських країнах

Поняття і зміст Міжарабської системи захисту прав людини. Історія розвитку Міжарабської системи захисту прав людини. Арабська хартія прав людини. Ліга арабських держав. Арабський суд з прав людини.

Тема 7. Міжамериканський досвід захисту прав людини

Поняття і зміст Американської системи захисту прав людини. Історія розвитку Міжамериканської системи захисту прав людини. Американська конвенція прав людини. Організація американських держав. Американський суд з прав людини.

Тема 8. Захист прав людини, що здійснює ОБСЄ

Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Структура ОБСЄ. Статус органів та уповноважених осіб ОБСЄ у сфері захисту прав людини.

Співпраця ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями у сфері захисту прав людини. Співпраця ОБСЄ та Ради Європи.

Тема 9. Поняття та особливості міжнародного судочинства

Поняття, об'єкт, система, принципи міжнародного судочинства. Джерела міжнародного судочинства.

Міжнародні судові установи загальної компетенції. Міжнародний суд ООН. Суд Європейського Союзу. Римський статут. Міжнародний кримінальний суд. Європейський суд з прав людини.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна:

1. Буткевич О.В. Історія міжнародного права: підручник. К.: ЛіраК, 2021. 416 с.
2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. За ред. О.Б. Онишко. Л.: Львівськ. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 540 с.
4. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. За ред. В.В. Мицика. Х.: Право, 2020. Т. 1. Основи теорії. 416 с.
5. Міжнародно-правовий захист прав людини: навч.-метод. посіб. з тестовими завданнями для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання (ЗНО). За ред. М.Р. Аракеляна. О. Фенікс, 2019. 194 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/26834>
6. Міжнародне публічне право: основи теорії: навч.-метод. посіб. Х.Н. Бехруз, С.С. Андрейченко, М.В. Грушко та ін. О.: Вид-во «Юридика», 2023. 252 с.
7. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. Х.: Право, 2019. 310 с.

Нормативні акти:

1. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24 серпня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
2. Європейська конвенція з прав людини з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11, 14 та 15 з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ukr.pdf
3. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Європейська соціальна хартія. 1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Європейська конвенція з прав людини, 1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
6. Конвенція ООН про права дитини, 1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
7. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, 1984. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
8. Конституція України. 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
9. Міжнародний білль про права людини. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=65140

4.2. Допоміжна література:

1. Аббакумова Д.В., Щокін Ю.В., Анакіна Т.М. та ін. Теорія та

практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: компендіум. За заг. ред.: О.В. Сердюка, І.В. Яковюка. 2-ге вид., доповн. Х.: Право, 2019. 404 с.

2. Бехруз Х.Н., Аракелян М.Р., Андрейченко С.С. та ін. Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики: колективна монографія. О.: Фенікс, 2023. 498 с.

3. Бехруз Х.Н., Цибульська О.Ю. Право міжнародних організацій: навч.-метод. посіб. [Електронне видання]. За ред. Х.Н. Бехруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». О.: Фенікс, 2022. 40 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/1130023470>

4. Белогубова О.О., Мануїлова К.В., Музика В.В. Право зовнішніх зносин: навч.-метод. посібник. Х.: Видав. дім «Гельветика». 2022. 90 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16273>

5. Богдан Ю.В. Конституційно-правові основи забезпечення доступу до інформації в Україні та країнах Європейського Союзу: монографія. К.: 7БЦ, 2021. 204 с.

6. Буткевич О. В. Історія міжнародного права: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 416 с.

7. Гриб А.М. Міжнародно-правовий захист прав дітей в Інтернеті. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. № 6. С. 222-226. <https://doi.org/10.32782/ryuv.v6.2022.42>

8. Гриб А.М. Обмеження права на свободу творчості в прецедентній практиці Європейського суду з прав людини. Juris Europensis Scientia. 2022. № 6. С. 88-94. <https://doi.org/10.32782/chern.v6.2022.17>

9. Владишевська В.В., Дронов В.Ю., Гриб А.М. Загальні засади міжнародно-правового захисту прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 3. С. 405-411. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.73>

10. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. Дніпро: ДДУВС, 2020. 260 с.

4.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://www.un.org/ru/> сайт Організації Об'єднаних Націй;
2. <https://ukraine.un.org/uk> сайт Представництва ООН в Україні;
3. <https://www.icj-cij.org/ru> сайт Міжнародного суду ООН;
4. <https://www.un.org/en/ga/> сайт Генеральної Асамблеї ООН;
5. <https://www.un.org/securitycouncil/> сайт Ради безпеки ООН;
6. <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Home.aspx> сайт Ради ООН з прав людини;
7. <https://www.unhcr.org> сайт Управління Верховного комісара ООН у справах біженців;
8. <https://www.coe.int/ru/> сайт Ради Європи;
9. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&> сайт Європейського суду з прав людини;
10. <https://europa.eu/> сайт Європейського Союзу;
11. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk сайт Представництва Європейського Союзу в Україні;

12. <http://www.corteidh.or.cr> сайт Міжамериканського суду з прав людини;
13. <https://www.icrc.org/ru> сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста;
14. <http://www.kmu.gov.ua/control> – сайт Кабінету Міністрів України;
15. <http://www.minjust.gov.ua/> – сайт Міністерства юстиції України;
16. <http://www.mon.gov.ua> – сайт Міністерства освіти і науки України;
17. <http://mfa.gov.ua/ua> – сайт Міністерства закордонних справ України.